

Gras is om in te liggen, deel 41

John Bruinsma

Potamogeton × lintonii.

Een verheugend bericht stond een beetje weggestopt in *Gorteria*, het lijfblad van florerend Nederland. Ook al omdat het regionaal nieuws is wil ik het voor ons aller Venkraai nog even uitspinnen.

Wie wel eens naar *Potamogeton* (Fonteinkruid) kijkt, weet wellicht dat er in stromend water vormen van *Potamogeton crispus* (Gekroesd fonteinkruid) vormen voorkomen die veel smaller zijn dan 'normaal'. Normaal wil zeggen rond een centimeter breed. De *Flora Neerlandica* heeft als benedenmaat voor de bladbreedte 5 mm. In de *Flora van Van der Meijden* (1990) staat dat de tanden op de bladrand met het blote oog te zien zijn, maar daar heb ik tegenwoordig wel een loep voor nodig. Als je jonge bladpakketjes zorgvuldig open peutert, zie je dat de steunblaadjes open zijn.

In de *Flora Neerlandica* wordt ook nog genoemd *Potamogeton x lintonii* Fryer, de kruising van *Potamogeton crispus* met vermoedelijk *P. mucronatus* (Spits fonteinkruid). Deze bastaard was in Nederland 2 x gevonden: Plasmolen in 1903 en Heusden in 1932. Hij was tot het moment van schrijven van deze *Flora* (1964) ook gevonden in Beieren en Groot-Britannië. In de in 1990 verschenen *WM* over de brede Fonteinkruiden noemt D.T.E. van der Ploeg ook nog een vindplaats bij Zelk (Limburg) in België. Volgens Van der Ploeg heeft *Potamogeton x lintonii* de volgende eigenschappen:

- weinig krachtige planten die lijken op (soms smalbladige) exemplaren van *P. crispus*;
- vlakke bladschijven;
- tandjes zijn moeilijk zichtbaar;
- steunblaadjes aan de voet kokervormig vergroeid.

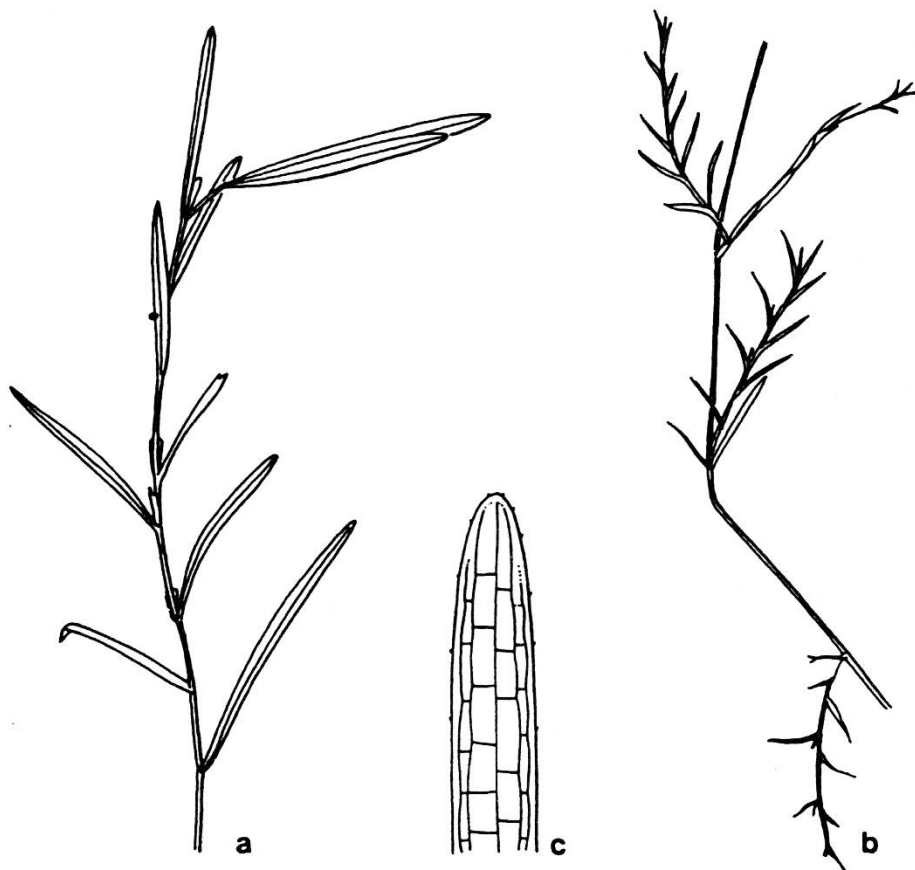
In het artikel in *Gorteria* bevestigen Meijer en Van der Ploeg de determinatie tot *Potamogeton × lintonii* van een groepje planten in de molensloot bij de Hoodonkse Molen in Nuenen, coörd. 163.7/169.9, 3 juli 1989 en 11 juli 1989; herbariummateriaal in Milieu Educatie Centrum Eindhoven (MEC-E) en het herbarium van de Bekenwerkgroep Nederland (BWN). Na 1989 is in de molensloot noch elders in de Dommel meer van dit type planten gevonden. In de vijvers van Hans en Richard van Eeden en van Marleen Smulders en Jo van Meurs hadden uitgezette planten ook al niet het eeuwig leven. Niettemin dank voor de gastvrijheid.

Zolang deze determinatie niet zeker was, had het geen zin om van andere vindplaatsen de verdachte Fonteinkruiden te benoemen. Bewaard werden ze wel. Voor onze lezers de primeur van nog twee vindplaatsen van *Potamogeton × lintonii*:

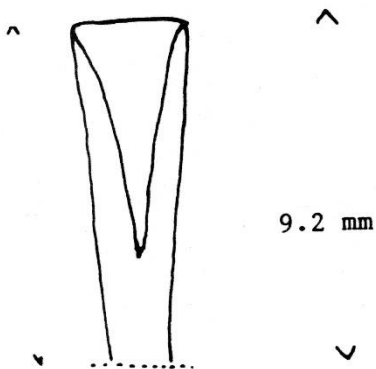
Kleine Beerze, Vessem, 147.30/382.08, 14 juli 1990; MEC-E, BWN

Biezenloop, Industrieterrein Veghel, 164.16/401.36, 21 augustus 1989 en 22 mei 1990; MEC-E

Nu is het niet zo dat 'crispus-achtige' planten met smalle blaadjes met weinig tanden 'dus' *Potamogeton × lintonii* zijn. Het argument van de gesloten steunblaadjes moet de doorslag geven (Meijer en Van der Ploeg 1994). Vrijwel overal valt te lezen dat dit onderzoek vrijwel lastig is door het inscheuren en weggroten van de tuitjes. Het moet mij van het hart dat dit nauwelijks of nooit het geval is. Naar mijn mening zijn er in 98% van de smalle Fonteinkruiden voldoende knoppen om open te peuteren, zodat je tot aan het jongste blaadje naar de steunblaadjes kunt kijken. De enige uitzonderingen die ik ken zijn planten die uitbundig bloeien, geen doorgroeiende scheuten hebben en ook geen winterknoppen hebben gevormd: z.z.z.

Fig. 1. *Potamogeton x lintonii* Fryer (leg. J.G.Dony 9. VIII, 1974 Bedford (Engeland), poel bij boerderij; det. J.E. Dandy & Taylor). Tekening D.T.E. van der Ploeg. a. Stengeltop (x1); b. stuk uit het midden van een stengel met 'winterknoppen' in de bladoksels (x1); c. bladtop (x4).
Uit Meijer en Van der Ploeg.

fig. 2. tuitje zoals het de bladen omvat.
Naar materiaal uit de molensloot
Hooiconkse watermolen 1989.

Literatuur

- E.W. Clason: Potamogetonaceae. in S.J. van Ooststroom, Th.J.Reichgelt, R. van der Veen, S.E de Jongh, F.A. Stafleu & V. Westhoff (red)(1964). Flora Neerlandica; deel I, aflevering 6, Koninklijke Nederlandse Botanische Vereniging, Amsterdam.
- R. van der Meijden (1990). Heukels' Flora van Nederland. 21e druk, Wolters-Noordhoff, Groningen.
- Karst Meijer & Douwe van der Ploeg (1994). *Potamogeton x lintonii* Fryer in een tuinvijvertje. Gorteria, deel 20 nr 2/3, p.70-72.
- D.T.E. van der Ploeg (1990). De Nederlandse breedbladige fonteinkruiden. Wetenschappelijke Mededeling KNNV nr.195. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.